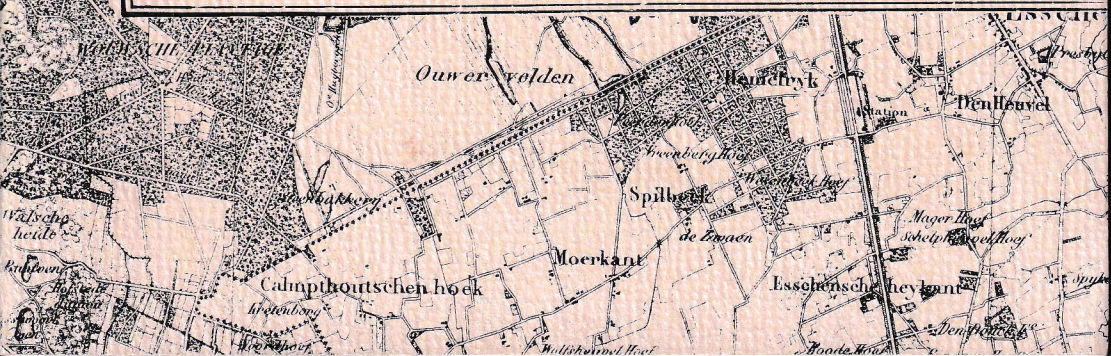

heemkunde kring
DE VIERSCHAER
WOUW

Bevrijdingsnummer 1 / 2 - 85

Het bevrijdingsfeest

De bevrijding van Wouw deed, eind oktober 1944, al een groot feest ontstaan tussen de puinhopen. Het echte bevrijdingsfeest vindt pas acht maanden later plaats. Daar is dan echt alle reden voor want na de bevrijding van Wouw duurt het nog ruim zes maanden voordat het hele land bevrijd van de Duitse overheersing en de capitulatie getekend is. Een inderhaast gevormd comité heeft een feestprogramma in elkaar gedraaid, waaraan nagenoeg iedereen op 23 en 24 juni 1945 deelneemt.

Al zijn de kranten van die dagen nog summier, toch maakt het Brabants Nieuwsblad enige ruimte vrij om de Wouwenaren van het grote feest op de hoogte te stellen.

"Zaterdag en zondag 23 en 24 juni zal de Nationale Feestdag worden gevierd. En naar het zich laat aanzien belooft het ook werkelijk een feest te worden. Voor den optocht zijn nu reeds meer dan 100 wagens opgegeven"(1).

Enkele dagen later wordt het volledige programma in de krant gepubliceerd. Dat ziet er als volgt uit: (2)

Zaterdag

7 uur reveille

8.15 uur klokkengelui op de Markt

8.30 uur H. Mis uit dankbaarheid

9.15 uur kransen en bloemenhulde

9.30 uur toespraak van de burgemeester

voormiddag: zang-aubade door de schoolkinderen

vanaf 2 uur trekt de optocht waarna om ongeveer 6 uur bal champêtre op het Marktpllein

Zondag

's zondags 's middags van 1 tot 3 uur kinderspelen

van 3.30 tot 6 uur volksspelen op het Marktpllein

6 uur bal champêtre op het Marktpllein

8 uur openluchtspel voor het gemeentehuis

11.20 uur dankwoord van de voorzitter van het Centraal Comité der parochie Wouw

11.30 uur vreugdevuur in de Waterstraat

12 uur taptoe

De weergoden waren Wouw beide dagen gunstig gezind, want

het hele gebeuren speelde zich af onder een stralende hemel. Het moet ook een geweldig feest geweest zijn, getuige het verslag in de krant. *"Een feestelijk versierd en verlicht dorp heeft zaterdag en zondag met aubades, spelen, optocht en recapitulatie van gebeurtenissen uit den bezettingstijd prachtig feest gevierd. Men mag van twee volkomen geslaagde dagen spreken"*. (3).

Oudere Wouwenaren weten zich ook nog goed de lengte van de stoet praalwagens te herinneren, de indrukwekkende optocht, de drukte bij de openluchtbals en de geweldige drukte voor het toneelspel. Men had gezorgd voor zitplaatsen door planken op biertonnetjes te leggen en voor enkele stoeltjes. Velen, van heinde en verre naar Wouw gekomen, moesten met een staanplaats genoegen nemen, zo groot was de belangstelling voor de parodie op de Duitse bezettingstijd.

Zelfs vijftien jaar later wordt er nog over geschreven. In het programmaboekje voor het bevrijdingsfeest van 1960 treffen we een kroniek aan van de toenmalige gemeentesecretaris J. van Wezel over de bange oorlogsjaren. Hij besluit zijn artikel met te schrijven over "een gebeurtenis - die op 22 juni 1945 (4) is gevierd met een grootse optocht en de opvoering van een "bevrijdingsspel" op de Markt door tot dan toe nog onbekende Wouwse artiesten onder de supervisie van Frie Dekkers, die ook het grootste deel van de tekst schijnt te hebben verzorgd. Die het gezien en gehoord hebben, zie ik in gedachten nog lachen, het moet formidabel geweest zijn!". (5).

Wellicht dat de lachlust bij het bevrijdingsspel niet alleen gewekt werd door de satire, maar ook door de wijze van presentatie. Zo menen sommigen zich bijvoorbeeld ook te herinneren dat na een gloedvolle start nogal wat dingen niet meer in overeenstemming met de regie plaatsvonden. En dat bij het vorderen van het spel verschillende spelers uit hun rol vielen, de tekst kwijtraakten enz. Het kleedlokaal van de deelnemers was niet voor niets de brouwerij van Siebelink!

HET OPENLUCHTSPEL

Dankzij het feit dat het grootste deel van de tekst van het openluchtspel bewaard is gebleven, én dankzij adviezen van enkelen, die het spel van nabij meegemaakt hebben,

In juni 1945 werd op de Markt een bevrijdingstoneelspel opgevoerd. Dat werd geschreven door Frie Dekkers en er werd aan deelgenomen door een groot aantal Wouwenaren. Hier de aankomst van burgemeester "Polydorus, Qucudorus Hercules" de Jongh met zijn echtgenote. Duidelijk is te zien dat heel Wouw was uitgelopen om het spel van nabij mee te maken. (Foto: collectie gemeente Wouw).

is een goede reconstructie van het gebeuren te maken (6). Het idee werd geboren na het ondertekenen van de capitulatie. En in de maand juni is er, zo weet een van de hoofdrolspelers, de heer Chr. van Oers, die de rol van Mussert voor zijn rekening nam, zich te herinneren, druk gerepeteerd in de brouwerij. Frie Dekkers was het brein achter het spel en her en der werden mensen met of zonder toneelervaring, dat deed er weinig toe, aangezocht om een rol in het stuk te spelen of op een of andere manier te figureren. Dat alles nam niet weg dat op het laatste moment, zo blijkt uit de bewaarde manuscripten, nog wijzigingen in de tekst aangebracht werden. Zo is bijvoorbeeld op het laatste moment nog een toespraakje van Göring in de tekst ingewerkt.

Het spel zelf is een ware parodie op de bezettingstijd. Een parodie vol scherp sarcasme, een opluchting na vier jaar bezettingstijd. Met de Duitse bezetter wordt de draak gestoken en wel zo dat Wouw, in tegenstelling tot de werkelijkheid, voorgesteld wordt als een loyale NSB-gemeente, die om een NSB-burgemeester gevraagd heeft. Van de installatie van die nieuwe burgemeester, Polydor de Jong, die Wouw in werkelijkheid opgedrongen is, wordt een rechtstreeks verslag gegeven door radio Blokzijl. Uit erkentelijkheid voor de Wouwse toewijding aan de NSB-beginselen, bezoeken alle grote leiders van de "beweging" de installatie van De Jong. Achtereenvolgens verschijnen in het spel burgemeester De Jong, NSB-leider Mussert met z'n tante, met wie Mussert naar men beweerd een verhouding had, Göring en Hitler zelf achter de microfoon om Wouw toe te spreken. Een en ander in gezelschap van diverse Nazi-coryfeën. Het sarcasme in de toespraken, dat hieronder volgt, spreekt voor zich!

DE HOOFDROLLEN

Het spel speelde zich af op een toneel van planken dat voor het bordes van het gemeentehuis aangelegd was. Op het bordes zelf was een spreekgestoelte opgericht, wat tot gevolg had, zo vertelt dhr. Chr. van Oers, dat tegen alle wetten der logica de sprekers neerkeken op de ruggen van de hoofdpersonen, in plaats van hen toe te spreken. Een parodie op de werkelijkheid is ook het vervoer van de "hoge NSB-pieten". Waar in het spel gespro-

ken wordt over "Rolls Royce" was de aankomst op de Markt in werkelijkheid, zo herinnert de heer van Oers zich, op een oude bierwagen van de brouwerij. Hetgeen ongetwijfeld al tot de nodige hilariteit op zich heeft geleid.

De hoofdrollen in het spel waren als volgt verdeeld:

Burgmeester:	H. Meul
Loco-burgemeester:	Chr. Gommeren
Secretaris:	Adr. Suijkerbuijk
Mussert:	Chr. van Oers
Tante van Mussert:	P. Potters
Hitler:	J. van Tiggelen
Göring:	C. van Tiggelen
Radio-verslaggever:	F. Dekkers (7)
Churchill:	A. Hermans

De aankomst van de hoofdrolspelers

Om niets van de essentie van het spel verloren te laten gaan, zullen wij de tekst zoveel mogelijk uit het spel overnemen. In het eerste deel van het verhaal wordt de aankomst van Polydor De Jong en van Mussert in gezelschap van zijn tante, uitvoerig beschreven. Ook de context, waarin zich dit afspeelt: voor het Rijksdaggebouw van Wouw. "Reeds lang, zeer lang zijn alle vooroordelen tegen onze NSB uit onze harten weggenomen of er uit geranseld" is één van de citaten, die enerzijds de loyaliteit suggereren, anderzijds vol sarcasme zit over de onderdrukking. Evenzo het citaat waarin gesproken wordt over de Führer die in zijn "Germaansche Barbaarsche Ziel" geroerd zal worden door de gehechtheid en de aanblik van de aanhankelijkheid". De tekst van het eerste deel is als volgt:

ACHTUNG - ACHTUNG, HIER RADIO BLOKZIJL, geachte luisteraars, wij staan hier met onze microfoon opgesteld, op het voorplein van het Rijksdaggebouw te Wouw, om U verslag uit te brengen, van de Unieke gebeurtenis, die heden hier zal plaats grijpen.

Heden, den 1e juni 1942, van het jaar onzer Victorie, is het de dag, de groote dag, die met gulden letters in onze historie aan den balk zal worden geschreven, opdat onze Nazaten steeds met trotsch aan dezen dag zullen terugdenken.

Wij zullen U verslag uitbrengen, van de grootsche plechtigheid der installatie van onzen nieuwen Burgemeester. Het is ons haast onmogelijk, om het grootsche schouwspel dat wij hier rondom ons zien onder woorden te brengen, van alle gebouwen hier op het statige plein, wappert onze NSB-vlag, en uit alle Boulevaards und Strassen, die op het plein uitkomen, drommen de bewoners onzer uitverkorene stad te zamen, om getuigen te zijn en blijk te geven van de instemming, met dit voor hun zoo heuglijke feit.

Reeds lang, zeer lang zijn alle vooroordelen tegen onze NSB uit onze harten weggenomen, of eruit geranseld. De blinddoek is ons van de oogen gerukt en onze NSB staat nu in al zijn glorie voor ons.

Zoodra al de bewoners onzer stad van deze glorie overtuigd waren, werd ook de wensch geuit, dat wij een volbloed NSB-burgemeester zouden hebben en deze lang gekoesterde wensch gaat thans in vervulling.

Zoo aanstonds, zullen wij onze nieuwe Burgemeester kunnen begroeten bij zijn aankomst.

En wat voor een Burgemeester.

Ook in de keuze van onze nieuwe Burgervader, is onze stad er een uit duizenden, want niet minder dan den Hoogwel Edelgeboren Jonkheer Polydorus, Qucudorus, Hercules de Jongh, Baron en Reiziger in Bleekwater van Ossendrecht naar Elders, is tot burgemeester onzer stad benoemd, het is een man wien het bloed van den zuiveren Germaan zoo van het gezicht straalt.

Maar kom geachte luisteraars laat ik U niet langer ophouden met U een beschrijving te geven, van deze bij uitstek voor onze stad geschikte Burgervader, want zoo aanstonds zult gij hem allen van aanschijn tot aanschijn kunnen aanschouwen.

Dat onze stad de eer te beurt is gevallen, om deze man als burgervader te mogen verwelkomen, is ook de aanleiding dat niemand minder dan onze Nationale Leider onzer Beweging, den WelEdelGestrengen Heer en Meester Toon Mussert de plechtigheid der installatie zal bijwonen.

En dan luisteraars heb ik voor U een verrassing, zoo groot dat wij het haast zelf niet konden gelooven, want de grootste eer die ons te beurt kon vallen, zal geschieden, nl. het bezoek VAN ONZEN GERMAANSCHEN FUHRER, Adolf

Hitler, onze groote Führer, wil persoonlijk onze stad geluk komen wenschen, met de benoeming van zulk een Burgemeester.

Laten wij straks, bij zijn aankomst een luid "SIEG HEIL" aanheffen om onze gehechtheid aan hem, die ons zoo dierbaar is, te bewijzen.

Wij zullen hem een grootsche hulde brengen.

Ook tijdens zijn rede, die hij vanaf dit podium zal houden, zullen wij telkens ons "SIEG HEIL" herhalen.

Zoo kan het niet anders, of onze Führer zal geroerd worden, in zijn Germaansche Barbaarsche Ziel, door onze gehechtheid en den aanblik van zulk een aanhankelijkheid. Want de aanblik vanaf dit podium is onbeschrijfelijk.

Hier vooraan de geheele Wouwsche Jeugd opgesteld in het Uniform van onze Jeugdstorm.

Daar achter, ons Elite-Corps van onze dappere W.A., onze Landwacht en onze Jan Hagels.

Fiere mannen luisteraars, waarop al onze hoop in de toekomst is gevestigd. Dat dit Corps ook onze nieuwe Burgemeester behaagt, is wel af te leiden daar ook hij het prachtige uniform van deze afdeeling van parate mannen zal dragen.

Hoort luisteraars, daar dringt reeds in de verte het prachtige geluid van de Rolls-Royce, van onze nieuwe edelachtbare tot mij door, zoo dadelijk zullen wij hem met onze enthousiaste hulde kunnen brengen.

Daar stopt de Statie-Koets en met lenige tred stapt de nieuwe heerscher zijn toekomst tegemoet.

"HOU ZEE" Kameraad, "HEIL HITLER", neem plaats en maak het U gemakkelijk. Zoo dadelijk zullen de andere hoge Mieters ook arriveeren.

Ik zal U even de aanwezige Heeren voorstellen, dit is onze "Loco" in burger en dat is onze "Sik", de andere Heeren van het Stedelijk Bestuur en van de verschillende Bureaux zult U moeten excuseeren daar zij vandaag vanwege het groote feest een vrije dag genomen hebben.

Luisteraars, hier ziet gij thans, de man, waarop onze hoop in de toekomst gevestigd is.

Laten wij hem onze hulde brengen door een daverend "HOU ZEE". Daar stopt reeds een tweede Ezel-Generatorwagen en ziet luisteraars, niemand minder dan onze kleine Mussert hinkelt er uit, gevolgd door zijn bevallige en charmante

Tante, met wie hij samen de zuiveren Germaanschen stam zal exploiteeren.

"HOU ZEE" Toon, hoe gaat het, dag Tante, druk hé.

Neem plaats want wij zaten nog op jullie te wachten.

Luisteraars, nu zal het groote oogenblik komen, de "Loco" zal onzen Polydoor aan den ketting leggen.

Het woord is nu aan onze "Loco".

De installatie

Met nog meer sarcasme en steken onder water vindt de installatie plaats van de nieuwe burgemeester. Zo zegt de loco-burgemeester "verplicht" te zijn de Jong te installeren. Hij spreekt ook niet over het omdoen van de ambtsketten, maar over "hem aan de ketting leggen". De toespraak is maar kort, handelend in de geest van het Nazi-dom "waarbij weinig gepraat en nog minder gedaan" wordt. Mussert wordt geïntroduceerd als de Nazi- en teeringleider. Hij spreekt, daarmee duidelijk verwijzend naar de Kristallnacht met razzia's tegen de Joden, over "onze politiek, zo helder als kristal". En daar waar bedoeld wordt dat de Wouwenaren zich door de Wehrmacht moeten laten inspireren, wordt dit woord vervangen door "einsperren". De installatieplechtigheid is als volgt:

Toespraak van den "Loco".

Geachte Razzia-Leider, brrrr ik bedoel Nazi-Leider, Tante. Burgemeester en alle ander hier aanwezig vee, van harte welkom. Om maar ineens met de deur in huis te vallen, ben ik op het oogenblik, uit hoofde van mijn functie verplicht, om den bleekwater- en koffiekoning, jonkheer Polydorus, Qucudorus, Hercules de Jongh, burgemeester te maken. Om in den geest van het Nazi-dom te handelen, waarbij weinig gepraat en nog minder gedaan wordt, zoo zal ik deze zaak kort afwerken, want hoe eerder ik U aan den ketting kan leggen, hoe liever. "Sik", kom hier en leest het benoemingsbesluit voor.

[benoemingsbesluit voorgelezen door den "Sik"]

De Rijks-Commissaris Zes en een Kwart, gelet op het smeekgehuil van den Nazi- en teeringleider Anton Mussert en Polydoor de Jongh. Gezien de kwaliteiten van laatst genoemd creatuur, doet kond: Dat tot Burgemeester der stad

De aankomst van Toon Mussert en zijn tante. Zij waren de gasten op het installatie-feest van burgemeester De Jongh. Op de achtergrond zijn de woningen van Van Wezel en Garage van de Boogaart te zien. De ramen van de firma Van Wezel waren op de bovenverdieping nog dichtgespijkerd. (Foto: coll. gemeente Wouw).

Wouw door hem is benoemd; Polydorus, Qucudorus, Hercules de Jongh, wonende te Ossendrecht. Gegeven te den Haag, 1 juni 1942.

Geteekend, de Rijks-Commissaris voornoemd, Zes en een Kwart. Voor eensluidend afschrift, zijn Secretaris, PIK.

[De "Loco" gaat verder met de installatie]

"Zijde klaar "Sik", dan zal het gebeuren.

Bij deze verklaar ik U als geïnstalleerd burgemeester der stad Wouw. Ik heb hierbij het genoeg, U het eersten den ketting om te doen.

[Nu volgt de rede van Mussert]

Volksgenooten - Kameraden.

Op dit plechtige moment van de schitterende installatie van een mijner kameraden als Burgemeester dezer stad, is het mij een groot genoeg, mijn kameraad Polydoor en ook U allen, geluk te wenschen met deze eervolle benoeming. Op deze dag denk ik terug aan de donkere vooroorlogse jaren van crisis en ellende, den oer-democratische, kapitalistische, plutocratische tijd waarin ons vaderlandje gedompeld was.

Groot was onze gigantische strijd tegen dit alles en eindelijk hebben wij met de hulp van onzen grooten Duitsche strijdmakkers en niet te vergeten de bijdrage van onzen grooten Germaanschen Führer, Adolf Hitler, is het ons gelukt de macht in handen te krijgen, waardoor wij in de mogelijkheid zijn gesteld, om de Nationaal Socialistische Zon, in deze duisternis der plutocratie te laten schijnen. Onze politiek is zoo helder als kristal, tegenstanders worden niet geduld, alles moet bukken en buigen, zoo niet, dan staan onze dappere Jan Hagelmannen paraat. Ziehier dan een kort overzicht van onze nationaal socialistische gedachten.

Burgemeester zoo even hebt Ge Uw taak als bestuurder dezer stad aanvaard. Wil deze taak vervullen, in Nationaal Socialistische Geest, om U behulpzaam te zijn geef ik U hierbij vijf gebeden tot richtsnoer:

1e gebod: Eert Uwen Führer en draagt steeds trouw het insigne onzer Beweging op Uwen Germaanschen borst.

2e gebod: Ge zult allen die niet met ons zijn, door onzen

dapperen Jan Hagels laten einsperren.

3e gebod: Ge zult mijn Tante liefhebben als mijzelf.

4e gebod: Wees als een Vader voor de Jeugdstorm en
breng hun de beginselen onzer Beweging bij.

5e en laatste gebod: Toon van nu af aan, aan eenieder
Uwer slaven het ware karakter onzer Beweging.

Als Ge, kameraad, deze geboden getrouwelijk zult nako-
men, dan kan het niet anders of de stad Wouw zal eenmaal
uitbloeien tot eene bloeiende wijngaard met als symbool
onze dierbaren driehoek.

Ik heb gezegd. Leve den Führer. Leve mijn
Tante. HOU ZEE.

Luisteraars, na deze gloedvolle woorden, treedt onze
nieuwe Burgervader naar voren. Thans zullen wij voor het
eerst zijn liefelijk geluid aanhooren. Stilte, doodsche
stilte, alstublieft.

Dankwoord Burgemeester.

Ook in dit dankwoord weer enkele aardige woordspelingen.
Zo is De Jong tot in de grond van zijn hart "beroerd"
van de woorden van de loco-burgemeester en de secreta-
ris. Daar waar gesproken wordt over de ontginning van
de Wouwse Plantage wordt duidelijk verwezen naar dwang-
arbeid en Hitler wordt vervolgens geïntroduceerd als
iemand die de hele wereld "aan zijn voeten heeft liggen",
refererend aan de puinhopen, die nog resten. Interessant
is dat daar waar over Hitler gesproken wordt, de oor-
spronkelijke tekst op enkele punten, en blijkbaar op het
laatste moment, nog met potlood veranderd en aangescherpt
is. Zo is achter dit laatste citaat geschreven "Maar hij
veegt zijn pooten aan ons af". En achter de passage, waar-
in uitgesproken wordt dat men maar één Führer nodig
heeft, is geschreven "en nooit gene andere meer". Ten-
slotte wordt bij de buitenlandse reis van Hess duidelijk
gezinspeeld op zijn "vlucht" naar Engeland.

Mijn Leider, Tante, Loco en Sik en verder aanwezige kame-
raden. Op den eersten plaats, breng ik den Rijks-Commissa-
ris dank, voor het in mij gestelde vertrouwen en op de
tweede plaats U mijn leider mijn hartelijke dank, voor het
gebruik van Uw kruiwagen die mij tot hier heeft gebracht.
Op de derde plaats den Loco en den Sik ook dank voor de

*Tijdens de opvoering van het bevrijdingsspel arriveerde in Wouw een hoge gast. Niemand minder dan Hitler met zijn gevolg. "Ich bin nicht kapoet, zoals meine fei-
anden brallen", schreef de tekstschrijver. Hier komt hij, begeleid door een aantal van zijn soldaten, de Markt op. (Foto: collectie gemeente Wouw).*

gevoelvolle woorden welke zij tot mij hebben gesproken. Ik ben er nog tot in den grond van mijn hart beroerd van. Ik zal mijn taak als Burgemeester aanvaarden en trachten om Wouw de glorie te schenken die het toekomt.

Mijn voornaamste wensch zal zijn, de woestenij, genaamd "Wouwsche Plantage" te ontginnen, want ik hou niet van woest. Om dit op zoo kort mogelijke termijn klaar te krijgen, zal ik alle mannelijke burgers van onze stad oproepen, om boomen te hakken en te zagen.

Ook voor het transport der boomen, zullen door mij speciale boomdragers worden aangewezen. Om niet verder op mijn toekomstig beleid vooruit te loopen, zal ik U alleen deze vurige wensch bekennen.

Ik hoop dat U allen met mij de moeite wil doen, om eensgezind samen te werken en mijn burgemeesterschap zolang zult slikken. "HOU ZEE KAMERADEN".

Nu luisteraars, wat zegt U er van? Zijn deze woorden niet recht uit het hart gegrepen? Schoon hé, wa kan ie het zeggen, waar haalt ie 't vandaan. Daar motte kijken, daar breekt het grootste moment aan, daar komt de man, die heel de wereld aan zijn voeten heeft liggen.

U zult misschien zeggen: "Dat hebben wij ook". Maar hij is ons Ideaal, laten wij hem begroeten met een luid "SIEG HEIL". Wat een gevolg heeft hij bij hem luisteraars, U kunt toch zo zien, dat het heel ander ras is, zoo moeten wij ook worden, maar allemaal geen Führer, want die hebben wij er maar één nodig, en nooit gene andere meer. Hij veegt zijn pooten aan ons af. Hier zien wij dan in zijn gezelschap veel bekende Nazi-mannen, o.a. daar Göring, Göbbels, Keitel, Von Ribbentrop, Himmler en Rudolf Hess is er ook bij. Hess had eerst geschreven dat hij misschien niet kon komen, vanwege een buitenlandse reis die hij moest maken, maar hij is toch nog niet weg, zie ik.

Göring is op zijn hoogte aangeland en zal onze Führer aan U voorstellen. Ach Naantje toch.

Toegevoegd aan de tekst met potlood is ook de toespraak die Göring houdt: "Mijn Führer, Volksgenossen, Kameraden. Op deze scheune dag, open ik deze Rijksdagzitting en Stel onze Groosse Führer aan U voor. Führer spreek. Wier volgen U!!! "Heil Hitler"!!!! "Sieg-Heil - Sieg Heil".

Burgemeester De Jongh en zijn echtgenote en Mussert en zijn tante zijn in afwachting van de rede van Hitler. Op de achtergrond is het gemeentehuis te zien, waarvan de ramen dichtgetimmerd waren. Naast het rechterraam is te zien dat ook het pleisterwerk flinke schade had opgelopen. (Foto: collectie gemeente Wouw).

Toespraak Hitler

Tenslotte volgt, vol ironie, de toespraak van Hitler, waarin een overzicht gegeven wordt van de wapenfeiten in de oorlog. De rede spreekt voor zichzelf. Aardig is, dat hier en daar duidelijk gezinspeeld wordt op de Wouwse situatie. Zo zegt Hitler, vrij vertaald, bijvoorbeeld dat zijn stomme soldaten geen verschil meer zagen tussen Engelse soldaten en kerktorens. Hitlers toespraak luidde als volgt:

[vooraf en zeer dikwijls bij onderbreking wordt "Sieg Heil" geroepen].

VOLKSGENOSSEN!!!

Hier bin Ich, Adolf Hitler! Ich bin nie kapoet, zooals meine feianden brallen. Ich habe allenig geprobiert mich self ein kogel dur meinen Kopf te juinen. Aber das ist nie geluukt, da die Kopf van mei viel te hard ist. Ik schoot zoo dichtbei und noch hardstikke mis!

So steht dan voor jullie de groosse Führer aller Germanen von das dauzendjarige Reich, gefundeert auf die Nationaal socialistische Idee!

Mein ganzes Leben war geweit aan die bestreitung des Internationale Judentums, der Kapitalismus, der Bolsjewismus und die Anglo-Amerikanische Plutocratismus!

Aber es hat nie so meugen sein. Es war te scheun om war te sein.

Diese mein Volk opgedrungen Krieg hebe Ich gevoerd mit meinen stummen Intoeismus, daartoe voorbestimt dur die grosse Voorsienigheit.

Die gewaltigste Armee aller Zeiten, die onvergleichliche Deutsche weermacht hat Sieg na Sieg im Krieg nach Krieg bevochten!!

Ganz Europa habe Ich an meine Siegenskar gebunden.

Nach Östenreich folgte Danzig, Polen, die Tsechoslowakei, Denemarken, Noorwegen, Frankreich, Belgien und das land von milk en honing Holland!

Dan fahrten wir gegen England, aber wir hatten keine polstokken om uber das Kanal zu springen!!

Dan habe Ich eine Westwal aufgebaut om van zu kwielen!

Eine Westwal wadur kein dauzend millioen bruto register tonnen dur konnen kommen!! Auch mit meine dauzend oe boo-

ten habe Ich zweihundert millionen doen versinken in de tiefe van den Atlantisches Oceans! Und aus die bestste gebieden habe Ich zweitausend millionen tonnen lebensmid-
delen gestolen om mein geliebtes Volk te voederen, want in den Heimat hatte Ich kein fressen meer!! Und es ist uns goed bekommen!!

Sehe Sie mar meine freund Herman Goering!! Das ist eine schönen Kerl!! Aber hij hat nie zoo na de scheune meiskes moeten keiken!!

Meine lieber kamerad dokter Goebbels is mar klain und mager geblieben, aber das ist ein Binnenvetter!!!!!!

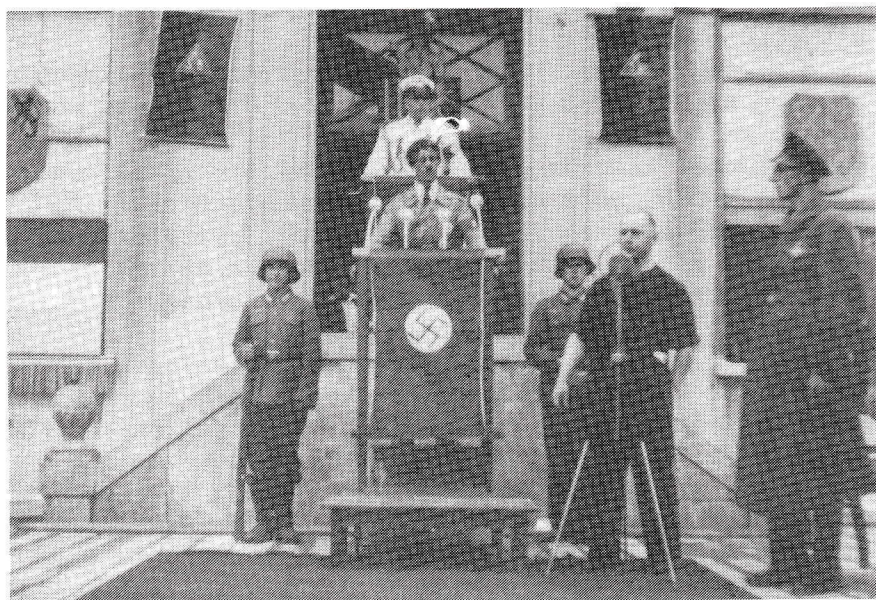
An him word bewaarheit das sprichwoort gestolen goed ge-
deid nie. Vet is hij nie, aber liegen dat hi kan!!! Gewal-
tig!!!!!!! In der ganze weltgeschichte kenne Ich mar eine
groosseren liegeneir, namelijk Ich selbst!!

Ich wollte nie verder spreken uber die anderen freunden op den aardkloot, zooals doktor zes en een kwart und ka-
merad Mussert, sie konten nie meer dan sie konten, Aber Ich las mai keine stroop an den baard schmerzen!!

Zoo stand Ich mit meine Armee von zwanzig millionen Sol-
daten, driehundertduazend Panzer, mit eine Unterzeeflotte
von vijftigduazend flugzeugen op das Topfpunkt meiner
Macht angeboten als ein Halbgot dur hunderd millionen
stumme Deutschers!!! Was sind das eine versamlung Dum-
kopfen gewesen. Nein, dan die Hollander daarmee gingen wi
vast nie keueren.

Het ist mai zoo zwaar, das meine soldaten da nichts ach-
tergelassen haben.....Ich liebe die Hollanders.....Aber
nicht der Koechenbacher Antoon Mussert, Max Blokzeil und
der stumme Landwacht!!!! Ich habe der totalen Krieg ge-
wollt und ich habe him bekommen. Es war aber te zwaar te
kampfen tegen ein stel militarische Idioten.....Ich woll-
te England ausradiieren, aber jetst ist das ganze groosse
Vaterland ausradiert worden dur de Rooial air Fors. Aber
bei Stalingrad wird es kloossen, da habe Ich verschrick-
lich auf meiner soossemieser gehabt. Dann kwam die lang
verwachtete invasioon. Jetst kunnten wir sien wie de
blankste billen hat. Aber dass war ein grosse gegenvaller.
Wir bekamen aufdonner nach aufdonner! von die gewaltigen
geallieerte armeeën!!!

Daarna haben meine soldaten viele stumme strechen ausge-
haalt. Sij waren zoo moei, das sie keine unterscheid meer

De tekst tussen de verschillende onderdelen werden aan elkaar gesproken door een verslaggever van Radio Bloksyl. Hier kondigt hij de rede van Hitler aan. Deze laatste staat reeds gereed op zijn spreekgestoelte. (Foto: collectie gemeente Wouw).

zagen zwisschen Englisten soldaten und kerktorens. Dann habe die Wacht am Rein geslafen! Und die geallieerten sind eingekommen! Dann habe ich mich selbst geteunt als die grooste aufrumer von ganz Deutschland!!!
 Was habe Ich gesagt????!!!!!! Geef mi vijf jaren und Ich sol von das land von bloet und ras iets maken und sie meine Volksgenossen, was Ich gemacht habe!!
 Tausende kilometers wurde Ich zurück gerammelt zu bei Berlin, Unter den Linden.....die scheune Reichkanselarei und.....von das Reichdaggebouw, het Haus von van der Lubbe!!!!!!
 Nu is mein Berlin und Deutschland ganz kapoet, kan nicht meer gemacht worden!
 Und nun bin ich ook kapoet, zeggen ze, aber mein begeert leich ist noch immer nie gefunden!!!!!! Und es sol auch nie gefunden werden!!!!!! Mein eeuwige lebendige Geist bleibt over de aarde schweben om de ganze wereld te verpesten!!!!!!

Mein Volksgenossen.....Ich sol niemals, niemals kapituleren, niemals, niemals, nooit!!!!!! Sieg Heil!!!!!!

Afloop

Bij de rede van Hitler houdt het manuscript op. De afloop is via gesprekken en de foto's echter wel te reconstrueren. Na afloop van de rede van Hitler wordt symbolisch de bevrijding gevierd. Uit alle hoeken van de Markt, de Bergsestraat en de Doeldreef stormen Engelse Tommies op het podium af. Het gehele Nazi-gezelschap wordt door de Engelse soldaten ingerekend en van de Markt weggevoerd. Waarna Churchill bezit neemt van het podium (8), daarmee de bevrijding symboliserend.

Wouw, januari 1985.

HENK HELLEGERS.

Noten:

1. Brabants Nieuwsblad, d.d. 16 juni 1945.
2. Brabants Nieuwsblad, d.d. 22 juni 1945.
3. Brabants Nieuwsblad, d.d. 29 juni 1945.
4. Hier moet de schrijver zich vergist hebben, want de bevrijdingsfeesten vonden wel degelijk plaats op 23 en 24 juni 1945.
5. Feestblad uitgegeven door het Oranje-comité van Wouw

van de 5 mei herdenking 1960, "kroniek der bevrijding" door J.C. van Wezel.

6. Een speciaal woord van dank aan:
 - Jan Schijven voor het beschikbaar stellen van de tekst en van foto's uit het gemeente-archief van Wouw.
 - de heren Chr. van Oers, P.A.M. van Tiggelen en P.Th. Maas voor hun opmerkingen en suggesties.
7. In de oorspronkelijke tekst staat A. Laannen vermeld als radio-verslaggever. Verschillende bronnen weten zeer stellig, dat Frie Dekkers zelf deze rol voor rekening nam.
8. Wellicht dat de bevrijding verder gesymboliseerd is door een toespraak van Churchill. Ik acht dit wel waarschijnlijk, maar daarover is niets meer te achterhalen.

De spelers aan het eind van hun stuk. Ze moeten een bijzonder warm applaus gehad hebben, want na jaren kon men weer eens heerlijk de spot drijven met een aantal toestanden. (Foto: collectie gemeente Wouw).

Deze uitgave werd mede mogelijk
door financiële steun van de
Rabobank „Wouw - Kruisland ”

Slikken van
VAN HET MARQUISAAT VAN
erkhof slikken
Hildernisse en

